

УДК 378.1

DOI 10.33514/1694-7851-2024-4-191-199

Өмүрканова Ч.Т.

педагогика илимдеринин кандидаты, доцент

И. Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университети

Бишкек ш.

Chynara.290873@mail.ru**Шамканова Г.Дж.**

педагогика илимдеринин кандидаты, доценттин м.а.

И. Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университети

Бишкек ш.

shamkanova.gulmira@gmail.ru**Абдыкеримова А.Ш.**

окутуучу

И. Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университети

Бишкек ш.

СТУДЕНТТЕРДИ АРАЛЫКТАН ОКУТУУНУН ПЕДАГОГИКАЛЫК ИЛИМИЙ НЕГИЗДЕРИ

Аннотация. Илимий макалада аралыктан окутуунун педагогикалык илимий негиздери болуп, технологияны жакшы өздөштүргөн адистердин жардамы менен окутуучулар тренингдерден өтүшүп, эң ыңгайлуу программаларды окуу процессине киргизип, электрондук AVN программасы менен порталдарга видео сабактарды, электрондук китептерди, дисциплиналар боюнча окуу-методикалык куралдарды, студенттер үчүн өз алдынча иштерге карата педагогикалык көрсөтмөлөрү жүктөшөт. Окутуучуларыбыз интернеттен ар кандай маалыматтарды топтоп, видео сабак жасоонун жолдорун үйрөнүп, Youtube канал ачып, лекцияларды жана практикалык сабактарды жүктөп, алгылыктуу иш алып барып жаткандыгы кубанарлык көрүнүш. Ошону менен бирге, лекция жана практикалык сабактарды өтүүдө интерактивдүү досканы колдонуу менен сабак өтүү чеберчилигин мыкты деңгээлде пайдаланган окутуучуларыбыз көп. Алардын мыкты окумуштуулар көп, жана аралыктан окутуунун технологиясын, методдорун илимий жактан иш алып барган окумуштууларыбыз бар. Демек аралыктан окутуунун педагогикалык илимий негиздери бекемдөө менен иш алып жүрүүдө.

Негизги сөздөр: аралыктан билим берүү, АББны уюштуруунун педагогикалык шарттары, дидактикалык материалдардын комплекси, коммуникациялык ыкмалар, онлайн окутуу, синхрондук жана асинхрондук тапшырмалар, окутуунун технологиялары, окутуунун илимий негизи.

Өмүрканова Ч.Т.

кандидат педагогических наук, доцент

Кыргызский государственный университет имени И. Арабаева

г. Бишкек

Chynara.290873@mail.ru**Шамканова Г.Дж.**

кандидат педагогических наук, доцент
Кыргызский государственный университет имени И. Арабаева
г. Бишкек
shamkanova.gulmira@gmail.ru
Абдыкеримова А.Ш.
преподаватель
Кыргызский государственный университет имени И. Арабаева
г. Бишкек

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ НАУЧНЫЕ ОСНОВЫ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ СТУДЕНТОВ

Аннотация. В научной статье представлены педагогические и научные основы дистанционного обучения, с помощью специалистов, хорошо владеющих технологиями, преподаватели проходят обучение, внедряют в учебный процесс наиболее удобные программы, загружают на порталы с помощью электронной программы AVN видеоуроки, электронные книги, учебно-методические пособия по дисциплинам, педагогические рекомендации для студентов по самостоятельной работе. Отрадно видеть, что наши преподаватели собирают всевозможную информацию из интернета, изучают способы создания видеоуроков, запускают канал на YouTube, загружают лекции и практические уроки, делают хорошую работу. Тем не менее, у нас есть много преподавателей, которые могут наилучшим образом использовать искусство преподавания, используя интерактивную доску для лекций и практических занятий. Много прекрасных ученых, и есть ученые, которые занимаются научной работой над технологиями и методами дистанционного обучения. Поэтому ведется работа по укреплению педагогических научных основ дистанционного обучения.

Ключевые слова: дистанционное обучение, педагогические условия организации ДО, комплекс дидактических материалов, коммуникационные способы, онлайн обучение, синхронные и асинхронные задания, технологии обучения, научная основа преподавания.

Omurkanova Ch.T.
Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
Kyrgyz State University named after I. Arabaev
Bishkek c.
Chynara.290873@mail.ru
Shamkanova G.J.
Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
Kyrgyz State University named after I. Arabaev
Bishkek c.
shamkanova.gulmira@gmail.ru
Abdykerimova A.Sh.
teacher
Kyrgyz State University named after I. Arabaev
Bishkek c.

PEDAGOGICAL SCIENTIFIC FOUNDATIONS OF DISTANCE LEARNING FOR STUDENTS

Annotation. The scientific article presents pedagogical and scientific foundations of distance learning, with the help of specialists who are well versed in technology, teachers are trained, implement the most convenient programs in the educational process, upload video lessons, e-books, teaching aids for disciplines, pedagogical recommendations for students on independent work to portals using the electronic program AVN. It is encouraging to see that our teachers collect all kinds of information from the Internet, learn how to create video lessons, start a YouTube channel, upload lectures and practical lessons, do a good job. However, we have many teachers who can make the best use of the art of teaching by using the interactive whiteboard for lectures and practical lessons. There are many excellent scientists, and there are scientists who are doing research work on distance learning technologies and methods. Therefore, work is being done to strengthen the pedagogical scientific foundations of distance learning.

Key words: distance learning, pedagogical conditions of organizing distance learning, a set of didactic materials, communication methods, online learning, synchronous and asynchronous tasks, learning technologies, scientific basis of teaching.

Актуалдуулугу. Илимий-педагогикалык адабияттарды талдоо жана университетте аралыктан окутуу технологияларын колдонуу практикасын изилдөө студенттердин билимди көп талап кылган билим берүү чөйрөсүндөгү билиминин натыйжалары ар кандай факторлор, окутуунун натыйжаларына эң чоң таасир түздөн-түз билим берүү, илимий, инновациялык, долбоорлоо, коммуникациялык биримдикте жана өз ара байланышта ишмердүүлүк. Аралыктан билим берүү технологияларын колдонуу билимди көп талап кылган чөйрөсүндөгү университеттин студентти заманбап билимдерге ээ болуу зарылчылыгын белгилейт. Бардык тармактарда маалыматтык технологияларды өнүктүрүү илим билим берүү билиминин мазмунун да, билим берүү технологияларын да тынымсыз өзгөртүүгө өбөлгө түзөт. Университетте билим берүүнүн мазмунун жана технологиясын каалаган убакта өзгөртүүгө мүмкүндүк берүүчү динамикалык системаны түзүү зарылчылыгы келип чыкты. Мындай система камтышы мүмкүн веб-технологияларды колдонууга негизделген аралыктан окутуу системасы болуп эсептелинет.

Заманбап коомдун өзгөрүшү, адам ресурсуна болгон талаптын өсүшү келечек муунду демилгелүү жана жоопкерчиликтүү жарандар катары жетишпире ала турган жаңы муундун окутуучулары аралыктан окутуу даярдоону актуалдаштырат. Бүгүнкү күндө аралыктан окутуунун педагогикалык билим берүү системасынын негизги максат, милдеттерин жалпы стратегиясын бүткүл дүйнөнү каптаган ааламдашуу процессиндеги адамдардын, өзгөчө жаштардын дүйнө таанымынын өзгөрүшү, дүркүрөп өсүп бара жаткан технологиялык чакырыктар ж.б. менен шартталат. Ушуга байланыштуу жаңы муундагы жаштарды педагогдорду даярдоо маселеси актуалдашып, анын негизги милдети катары мамлекеттин жана коомдун койгон талаптарына шайкеш келген, өзүн-өзү тааныта билген, базар экономикасы шартындагы атаандаштыкка туруштук бере алган, жигердүү инсандарды тарбиялоо максаты коюлган. Бирок, аралыктан билим берүүнүн бул өзгөчөлүгү процессин уюштуруунун педагогикалык теориясы менен билим берүүчүлүк практикасында топтолгон тажрыйбаларды эске алуу менен ишке ашырылат.

Ал эми бүгүнкү билими берүүдө инсанга багыттап инновациялык окутууга өтүү үчүн илимпоз педагогикалык системанын бардык структуралык элементтерин (мазмуну, методдору, формалары, каражаттары, натыйжалуулугу) карап чыгуу зарылдыгын белгилейт жана төмөндөгүдөй талаптарды алдыга коет: Билим берүүнүн негизги баалуулугу инсандын оригиналдуулугу, өзүнчөлүгү жана кайталангыс уникалдуулугу боюнча жеке инсан өзүнүн кесиптик билими калыптанып кабыл алуу, менен таануу; Аралыктан окутууда дифференцирланган, ар түрдүү деңгээлдеги окутуунун ишке ашырууга керектүү билим берүүнүн альтернативдүү формаларынын болушу; Ар бир студентке анын жеке бөтөнчүлүктөрүнүн, турмушпук баалуулуктарынын, умтулууларынын негизинде өзүнүн өнүгүү жолун өзү тандап алууга укуктун берилиши.

–Жогорку окуу жайлары күндүзгү окутуу бөлүмдөрүндө студенттерге аралыктан билим берүү формасына 2020-жылы пандемияга байланыштуу аргасыздан өттү. Университет тарабынан жүгүртмө боюнча өтүлүүчү дисциплиналар боюнча видеосабактар даярдалып өтүлүүдү. Аралыктан билим берүү кырдаалга жараша ZOOM программасы GOOGLE Meet, Jitsi Meet, ZOOM, AVN программалары аркылуу иш алып барылган.

Жогорку билим берүү системасын учурдагы жаңы муундагы телекоммуникациялык каражаттар, маалыматтык материалдар – окуу маалыматтык базалык ресурстарын Интернет тармагынын сервис аркылуу камсыздоо зарыл. Аралыктан билим берүүнүн жогорудагы шарттары үзгүлтүксүз билим берүүнүн системасынын компоненти катары эсептелинет.

ЖОЖдо аралыктан окутууда билим берүүнүн сапатын жогорулатууга жардам берген моделинин, технологиясынын, педагогикалык шарттарынын, иштелип чыккан окуу-методикалык комплексинин, электрондук колдонмолордун, дидактикалык материалдардын, методикалык сунуштардын базасын жогорку окуу жайлардын окутуучулары жана студенттери Аралыктан билим берүүдө AVN программасы аркылуу кеңири колдонсо болот жана илимий негизи боло алат. Аралыктан билим берүү заманына жараша компьютердик технология өнүгүп, жашообуздун бардык тармагына кирип, күн санап жаңылануулар болуп жатканда алардын артынан ээрчишибиз абзел. Бул – бул мезгилдин талабы.

Аралыктан билим берүү базалык түшүнүгүн ааламдашуу мезгилинде интерактивдүүлүк жана студент менен окутуучунун системалык өз ара байланышы жана алардын иш-аракети катары түшүнүүгө болот. Дисциплиналарды өтүүдө, семинар, конференцияларга катышууда электрондук кызматтар аркылуу талкууларды жүргүзүү мүмкүнчүлүктөрү көп экендигин эске алуу зарыл.

Аралыктан билим берүүнүн бир катар артыкчылыктары менен катар анын кемчиликтери дагы кездешпей койгон жок. Ошентсе да, билим берүү тармагы бул жаатта көйгөйлөрдү чечүү максатында бир топ алгылыктуу кадамдарды жасап, түрдүү иш-аракеттерди уюштуруп келет.

Аралыктан билим берүүнү уюштуруу салышпырмалуу кийинки мезгилде өтө актуалдуу экендигин көрсөтүү, ошондуктан ал студенттерге билим берүүнүн актуалдуу багыты катары алдыдагы маселелерди чечүүдө ар бир окуу жайдын приоритеттүү маселеси катары кала берери анык.

Бул азыркы талаптарга толук жооп бере турган аралыктан окутуунун бүтүндөй көрсөткүчүн карайт. Педагогикалык көз карашта аралыктан окутуунун өзгөчөлүгүн изилдөө, анын негизги оң мүнөздөмөлөрүн бөлүп көрсөтүүгө мүмкүндүк берди: – Ийкемдүүлүк. Дисциплинаны өздөштүрүү үчүн өзүнө ыңгайлуу учурда, ордунда жана бир темпте билим алуу. – Модулдуулук. Көз карандысыз окуу курстардын – модулдардын топтомунан, жеке же

группалык керектөөлөргө жооп берген окуу планын калыптандырууга тийгизген мүмкүнчүлүгү. – Параллелдүүлүк. Окутуунун кесиптик ишмердүүлүк менен параллелдиги, б.а. өндүрүштөн ажыратпастан окутуу. Илимий негиздери болуп, окуу-методикалык комплексттер, электрондук колдонмолор, дидактикалык материалдар, методикалык сунуштар аралыктан билим берүү алган студенттер үчүн илимий негиз болуп саналат.

Билим берүү процессинин түзүлүшүндө жаңы нерселер али стабилдеше элек болсо, бирок эске алууга зарыл болгон позициялар бар болсо, анда аралыктан билим берүүнүн өнүгүшүнүн азыркы этабын өткөөл учур деп атоого болот.

Нуржанова, С.А. Аралыктан билим берүүдөгү билим берүү практикасынын өткөөл мүнөзү өзүнүн өзгөчөлүгүнө ээ, бирок ал салттуу формасын толуктайт жана маанилүү социалдык-маданий маселелерди чечет. [3]. Биринчиден, бул билим берүүнүн социомадний өзгөрүүсүнүн маселелери. Ал жогорку билимге жарандардын мүмкүндүк алуусун гана кеңейтпестен, калктын белгилүү бир катмарынын (улуттук, кесиптик ж.б.) сурамдарын канааттандырууга салым кошот. Экинчиден, маалыматтык чөйрөнүн кыймылын баштайт жана колдойт. Маалыматтык коомдо адамдын өнүгүшү үчүн шарттарды түзөт. Аны жаңы ,салттуу эмес педагогикалык көрүнүштөр жана фактылар менен каныккандыгын таануу керек. Бирок, аралыктан билим берүүнүн бул өзгөчөлүгү билим берүү процессин уюштуруунун педагогикалык теориясы менен билим берүүчүлүк практикасында топтолгон тажрыйбаларды эске алуунун зарылдыгына карама-каршы келбейт.

«Педагогикалык шарттар» деген түшүнүк педагогика илиминдеги негизги түшүнүктөрдөн болуп эсептелет. Педагогикалык шарттар дегенибиз – алдыга коюлган милдетти чечүүгө жардам бере турган окутуунун мазмуну менен уюштуруу түрлөрүнүн объективдүү мүмкүндүктөрү жана аларды иш жүзүнө ашыруунун материалдык базасынын жыйынтыгы. Педагогикалык шарттар окутуу менен тарбиялоонун максат-милдеттерин, мазмунун, усулдары менен уюштуруу түрлөрүн карайт. Ошондуктан «педагогикалык шарт» деген түшүнүктү дидактикалык максатка жеткирүүгө арналган мазмун жана усул-ыкмалардын элементтерин максатка ылайык тандоо, түзүү жана пайдалануу деп түшүнөбүз.

Окумуштуулар педагогикалык шарттарды изилдөө объектисине карай аныкташат. Биздин изилдөө максатыбыз менен объектиге ылайык маселени туура чечүүдө маанилүү максаттар жана милдеттерге жараша шарт түзүлүшү керек деп эсептейбиз.

Окумуштуу **А.К.Наркозиевдин** ой-пикирине толугу менен кошулуп, шарттарды белгилүү бир объектилерге (окутуу, тарбиялоо, окуу-тарбия процессин уюштуруу, аудиториядан сырткаркы иштерге) багыттап, ар бир объектинин өзүнө ылайык шарттарын белгилөө керек деп ойлойбуз. Бул объектилердин ар биринин өзүнчө түзүлүшүнө байланыштуу коюла турган шарттары да бар экени маалым. Окутуучулар студенттердин өз алдынча иштөөсүн калыптандыруу үчүн, окутуу тарбиялоо ишинде туура педагогикалык шарттарды уюштура билиши керек. Биз изилдөө ишибизде жогоруда каралган аныктаманы негиз катары кабыл алдык. Анда «Педагогикалык шарттар – изилдөө объектиси болуп эсептелген сапаттын калыптануусуна маанилүү таасир эте турган педагогикалык процесстин тышкы факторлорунун жыйынтыгы» – деп көрсөтүлгөн [2].

Эреже катары, педагогикалык шарттарды иштеп чыгуунун зарылдыгы педагогикалык процессте чечүүнү талап кылган маселелер менен берилет. Бул факт аралыктан билим берүүнү уюштуруунун педагогикалык негизин чагылдырылды.

Биз ишибизде педагогикалык шарттар деп билим берүүчү процессте максатка ылайык аралыктан билим берүү технологиясынын өзгөчөлүктөрүн эске алып жана аны актуалдуу маселелерди чечүүгө багытталган иш-чаралардын комплекси деп түшүнөбүз.

Аралыктан окутуу процессинде студенттердин окуу процессиндеги ишмердүүлүгү максаттуу аныкталса; алар сабак процессинде ырааттуу жана натыйжалуу ишке ашырылса; студенттер окуу ишмердүүлүгүнүн ар түрдүү жолдоруна жана технологияларына ээ болсо; аларды колдонууда студенттер чыгармачыл умтулуусун камсыздаса; студенттердин жеке ишмердүүлүгүндө өзүнүн билим деңгээлин баалоо жана өз алдынча текшерүү жолдору аныкталып калыптанса, анда студенттердин билиминин бир топ жогорку деңгээли камсыздандырылып, алардын таанып-билүү процесси активдешет, инсандыгынын уюштуруучулук, өз билимин өзү текшерүү жана окуу эмгегин өзү баалоо сыяктуу маанилүү ишмердүүлүктөрүн калыптандырууга жол ачылат деген максатта иш алып бардык.

Бузурманкулова А.А., Садыкова Л.Ж., Муратаева Н.Б., Мокешов Ж.К. Эреже боюнча, электрондук окутуу куралдары модулдук негизде түзүлөт жана ал тексттик (аудио) бөлүк, графика (статикалык схемалар, чиймелер, таблицалар жана фигуралар), анимация, толук масштабдуу видео жазууларды, ошондой эле интерактивдүү блоктун камтыйт. Компьютердик анимацияны колдонуу менен татаал схемаларды, процесстерди жана кубулуштарды макро жана микро дүйнөнүн элестетүүсүнө жана уникалдуу жабдуунун ичине көз чаптырууга мүмкүндүк берет. Мунун бардыгы билим берүү процессин көңүлдүү, жандуу жана акыры жемиштүү кылат. [1].

Салттуу окутуунун формаларын аралыктан билим берүү технологиясын пайдаланып ишке ашыруу. Аралыктан окутуу процесси студенттердин таанып-билүү ишмердүүлүгүн жогорулатууга, алардын окууга болгон кызыгууларын өстүрүүгө, өз алдынчалыгын активдештирүүгө, дисциплиналары боюнча билимди жеткиликтүү алууга, компетенттүүлүктөрүн калыптандырууга, «Окуу» дисциплинасы боюнча Мамлекеттик стандарттын талаптарын аткарууга, окуу процессин ырааттуу пландоого, окутуунун заманбап технологияларын натыйжалуу колдонууга, илимий-техникалык прогресстин жетишкендиктерин пайдаланууга көмөктөшүүсүн камсыз кылууга багыттайт. Аралыктан окутуу процессинде студенттердин ишмердүүлүгүнүн өзгөрүүсү жана өнүгүшү (максатты аныктоо; пландоо; уюштуруу; текшерүү, баалоо; түзөтүүлөрдү киргизүү), студенттердин ишмердүүлүгүн уюштуруу көйгөйү боюнча нормативдик документтер, укуктук негиздер, жогорку окуу жайларынын тажрыйба иштери анализденди, бул багытта бир топ натыйжалуу каражаттар, аларды колдонуунун педагогикалык шарттары аныкталды.

Окутуучу студенттердин ишмердүүлүгүн пландайт, уюштурат, жетектейт, көзөмөлдөйт. Окуу процессинде колдонууда атайын педагогикалык шарттардын түзүлүшү керек экендигине ынанып, төмөндөгүлөрдү карап чыгуу керектигин тастыктады.

- 1) аралыктан окутууну өркүндөтүү үчүн маанилүү болгон заманбап билим берүүнү өнүктүрүү тенденцияларын аныктоо;
- 2) системалык маалыматтык анализдин негизинде Кыргызстанда интеллектуалдык ресурстардын бөлүшгүрүлүшүн аныктоо;
- 3) окутуунун формаларын жана ыкмаларын аныктоо, аларды колдонуу интеллектуалдык жана жеке чөйрөлөрүнүн калыптанышын камсыз кылат студенттер;
- 4) сакталышы аралыктан окутуунун натыйжалуулугун камсыз кылган педагогикалык шарттарды аныктайт;
- 5) дистанттык билим берүүнүн сапатын жогорулатуу боюнча сунуштарды иштеп чыгуу.

Аралыктан окутуунун педагогикалык илимий негиздери болуп төмөндөгүлөр болуп эсептелинет.

Илимий-изилдөө иштери артыкчылыктуу багыттардын бири камсыз кылуунун негизинде ЖОЖда бирдиктүү билим берүү мейкиндигин түзүү менен фундаменталдык илим, билим жана келечектин кесиптик чөйрөсүнүн ортосундагы тыгыз байланыштар ала турган адистерди даярдоо.

Окутуучулардын илимий ишин уюштуруунун негизги формалары:

- жеке план боюнча иштөө мамлекеттик стандартын негизинде;
- берилген кредит менен шайкеш дисциплина боюнча жумушчу программа;
- ЖОЖдогу окутуучулар илимий темалары боюнча эмгектерди чыгаруу;
- дисциплиналар боюнча илимий иштердин аткарылышы;
- видео сабактарды даярдоо;
- окуу-методикалык комплекси;
- электрондук колдонмолор;
- илимий макалаларды жазуу боюнча иштердин аткарылышы;
- студенттердин алдынча иштерге карата көрсөтмөлөр;
- ар тармактуу педагогикалык тренингдерден өтүү;
- Youtube канал ачып, лекцияларды жана практикалык сабактарды жүктөө;
- дидактикалык материалдарды колдонуу.

Окутуучулардын илимий ишинин негизги багыттары

- ой жүгүртүүнүн өнүгүшүн камсыз кылган окутуунун шарттарын жана ыкмаларын өркүндөтүү;
- студенттердин активдүүлүгү, алардын таанып билүү активдүүлүгү жана өз алдынчалыгы;
- студенттердин окуу жана илимий ишмердигин колдоо;
- ар кандай деңгээлдеги илимий жана илимий-практикалык конференцияларга катышуу;
- макалаларды, баяндамалардын тезистерин басып чыгаруу; орто жана жыйынтыктоочу презентациялар;

ЖОЖдун окутуучулары тарабынан илимий-изилдөө иштеринин жыйынтыгы.

- Окутуучулардын илимий-изилдөө иштери;
- атаандаштыкка жөндөмдүү адистирди даярдоо;
- студенттердин окуу жана илимий иштерине жетекчилик кылуу, илимий даражасы бар окутуучулар өздүк изилдөөлөрү менен иш алып баруу;
- практика менен тастыкталган өзүбүздүн изилдөөбүздүн натыйжалары;
- автордун илимий мүнөздөгү иштеп чыккан эмгектери жана сунуштары;
- атайын адабияттарда баяндалган изилдөөлөрдүн автордук синтези;
- өзүнүн практикалык тажрыйбасын баяндоо жана талдоо;
- билим берүү уюмундагы практикалык иштерди автордук жалпылоо;

Жогоруда белгиленген педагогикалык ишмердүүлүк жогорку окуу жайлардын илимий негиздери болуп саналат.

Мамбетакунова Ж.Э. Дисциплинаны окуп үйрөнүүнүн жумушчу программасы төмөнкүлөрдөн турат: киришүүдө жана кийинки бөлүмдөрдө дисциплинаны окуп үйрөнүүнүн максаты жана милдеттери; теориялык материалды окуп үйрөнүүгө, практикалык иштерди аткарууга, өз алдынча иштөөгө бөлүнгөн сааттардын саны; дисциплинанын мазмунун модульдар боюнча тематикалык бөлүшпүрүү; дисциплинаны окуунун натыйжасында студенттер ээ болуучу жалпы илимий, жана атайын кесиптик

компетенциялардын мүнөздөмөсү; дисциплиналар аралык байланышты ишке ашырууга көрсөтмөлөр; дисциплина боюнча курстук иш пландаштырылган болсо, анын тематикасы, суроолору, адабияттары; студенттердин практикалык ишперинин тематикасы, бөлүнгөн сааттар жана аткарууга көрсөтмөлөр; студенттердин өз алдынча аткаруучу ишперинин тематикасы, уюштуруу формасы, отчеттуулуктун түрү; баалоо критерийлери (бул иш студенттердин окуу ишперин өз алдынча жүргүзүүгө, өз жетишкендиктерин өздөрү баалоого эң сонун көмөкчү болот студенттер өз билимдерин, билгичтиктерин текшерип – баалоонун диагноздоочу, калыптандыруучу жана жыйынтыктоочу түрлөрүн пайдаланууга көрсөтмөлөр; суроолор, тапшырмалар модулдар боюнча түзүлүп, аны аткарууга сунуштар; адабияттарга көрсөтмө жана тийиштүү материалдарга шилтемелер берилет. [6].

Жыйынтыктоо.

Дистанттык окутууну формасынын уюштуруунун педагогикалык жактан билим берүү заманбап маалыматтык технологияларга негизделген аралыктан окутуу Кыргызстандагы ЖОЖайларда AVN программасы аркылуу маалыматтык-билим берүү системасы катары билим берүүнүн элементтерин жана виртуалдык билим берүү чөйрөсүнүн көптөгөн элементтерин айкалыштырат деген тыянак чыгарууга мүмкүндүк берет. Ал аралыктан окутууну модернизациялоонун натыйжасы болгон жана билим берүү системасынын жана бүтүндөй коомдун өнүгүү логикасына туура келген окуу формасы катары берилет. Аралыктан билим берүүнү педагогикалык жактан камсыз кылуу проблемасын биздин макалабыз окутуу технологиясы катары глобалдашуу шарттары (дүйнөлүк маданий алмашуулар, өсүүдө дүйнөнүн биримдигин), түзүү мүмкүнчүлүгүнө белгилүү салым кошот вариативдик билим берүү мейкиндиги, студенттерди аралыктан билим берүү аркылуу калыптандырууда педагогикалык ой жүгүртүү менен шарт түзүп, илимий негиздери колдонуу керектигин тастыктайт. Көйгөйлөрдү ылдаттык менен чече билүү педагогикалык мамиле менен ишке ашат. Ошол эле учурда, Тактап айтканда айтканда, бул окутуучунун илимий-изилдөө ишперин кылдаттык менен изилдөө, аралыктан окутуу технологиясын ишке ашыруу, студенттердин гуманисттик, педагогикалык бай ой жүгүртүүсүн калыптандыруу, алардын рефлексивдүү талдоо жана когнитивдик, трансформациялоочу, баалуулукка багытталган ишмердүүлүктүн натыйжаларына жетүү жөндөмдүүлүгүн өнүктүрүү менен мыкты адистерди даярдоо актуалдуу маселе экендиги эч талашсыз. Аралыктан окутуунун педагогикалык илимий негиздери пайдалануу, илимий ресурстарды пайдалануу, окуу менен биргелешип иш алып баруу мезгилдин талабы болуп эсептелинет.

Пайдаланылган адабияттар

1. Бузурманкулова А.А., Садыкова Л.Ж., Муратаева Н.Б., Мокешов Ж.К. Билим берүү мекемелеринде электрондук окутуу куралдарын колдонуу – Вестник КГУ им. И.Арабаева 2023 ж. №2
2. Наркозиев, А.К. Проектирование образовательно-профессиональных программ в ВУЗе на основе компетентного подхода по кредитной технологии. Монография. – Бишкек: Илим, 2009г.
3. Нуржанова, С.А. Моделирование учебно-методического комплекса по курсу «Информатика и информационные технологии» и методика его реализации – Бишкек, 2004г.

4. Карпенко, М.П. Дистанционные технологии – массовое образование XXI века – М., 2001г.
5. Ким, В.Л. Рекомендации по созданию учебных пособий для студентов дистанционного обучения – Бишкек- 1998г.
6. Мамбетакунова Ж.Э Дистанттык окугуу шартынды электрондук окуу-методикалык комплексин түзүүгө коюлуучу талаптар– Вестник КГУ им. И.Арабаева 2022 ж. №4
7. Орускулов, Т.Р. Актуальные проблемы внедрения новых информационных технологий в образовательные школы Кыргызской Республики – Бишкек, 2000. – С. 15-21.

Рецензент: педагогика илимдеринин кандидаты, доцент Шамбеталиев К.Ы.